SCURTĂ INCURSIUNE ÎN LUMEA LITERARĂ A SRIITORILOR CONTEMPORANI ROMÂNI DE EXPRESIE SPANIOLĂ

A BRIEF INCURSION INTO THE LITERARY WORLD OF CONTEMPORARY ROMANIAN WRITERS IN SPANISH

Ioana CECOVNIUC¹

<https://doi.org/10.52744/9786062613242.16>

Rezumat: Prezenta lucrare are ca principal scop o scurtă trecere în revistă prin lirica a trei scriitori români contemporani ce-și desfășoară activitatea literară într-un spațiu geografic diferit de cel al țării de origine. Conceptul de „literatură ectopică” propus de către Tomás Albaladejo Mayordomo (o literatură a „dislocării lingvistice și culturale”, 2011) stă la baza receptării condițiilor și factorilor ce explică această formă de expresie artistică. Corespunzătoare acestora se scot în evidență date biografice semnificative și teme principale abordate.

Cuvinte cheie: Literatură interculturală; Literatură ectopică; Autori români; Limba spaniolă

Abstract: The aim of this paper is to briefly review the work of three contemporary Romanian poets from an ectopic point of view. Consequently, the starting point will be from Tomás Albaladejo Mayordomo's definition of “ectopic literature” (2011), seen as the literature that is produced by an author who changes his usual topos (physical, socio-cultural and linguistic background) for an initially odd or peculiar one. Distinctive features of “ectopic literature” as well as significant factors - such as autobiographical data and main themes - are earmarked to be applied to the work for subsequent analysis.

Keywords: Intercultural Literature; Ectopic Literature; Romanian Voices; Spanish Language

1. Introducere

Prin literatură, concept asimilat ca un întreg al producțiilor scrise reflectând un loc, o epocă, un gen sau o tendință, se pun temelii ce mișcă și clădesc atitudini și înțelegeri ale universului uman. Teme, motive, conținuturi, caractere, cuvinte și forme compun un nelimitat rezervor de

¹ Lector univ. dr. al Facultății de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir, ioana.cecovniuc@ucdc.ro

interferențe și influențe lingvistice și culturale. Astfel, grație marilor opere și voci naționale se pot depăși frontiere temporale și geografice către creații literare din alte culturi, scrise în alte limbi și, prin urmare, către o îmbogățire emoțională și cognitivă în ceea ce privește literatura și ființa umană. Trăsătură majoră a literaturii, interculturalitatea implică o călătorie spirituală în jurul lumii a celor ce citesc și scriu.

În secolele XX și XXI, această călătorie este ușor înlesnită de mijloacele moderne de transport pentru a fi și de natură fizică. Despărțindu-se, din motive sociale și economice, de pământurile natale pentru a se stabili în alte contexte geografice mulți dintre cei care ajung să scrie și să creeze literatură experimentează un transfer personal, atât cultural, cât și lingvistic într-un spațiu diferit de cel propriu, de origine, până într-atât încât noul spațiu de viață devine unul obișnuit și familiar. Se construiește astfel ceea ce profesorul de *Teorie a Literaturii* și de *Literatură Comparată* Tomás Albaladejo Mayordomo (Universitatea Autonomă din Madrid) denumește “literatură ectopică” (2011, 143):

«Literatura ectópica» es una expresión que puede ser utilizada para denominar la literatura que ha sido escrita por autores que se han desplazado de su lugar de origen a otro lugar, implicando ese desplazamiento en muchos casos inmersión en una realidad lingüística distinta de la de origen e incluso cambio de lengua. Es la literatura que es producida fuera del lugar propio, fuera del espacio o territorio, en sentido geográfico y también en sentido cultural, en el que ha nacido o se ha formado el sujeto productor de dicha literatura. Es la literatura que está fuera del que sería su *topos* propio y se sitúa en otro *topos*, que también es lugar, espacio, pero distinto del previsible. Es la literatura que, a falta de su territorio habitual, encuentra otro territorio; es ectópica en relación con el *topos* primero, el habitual. El título de las memorias de Edward Said, *Out of Place* (Said, 1999), puede ser tomado como patrón para esta literatura, la cual, sin embargo, es más antigua, habiendo producido sus primeras obras en diversos momentos históricos; es, por ejemplo, en la obra de José Blanco White, emigrado de España a Inglaterra en el siglo XIX. Los seres humanos han migrado históricamente y han creado obras literarias en nuevos espacios, distintos de sus lugares de origen (Castaño, 2004, Albaladejo, 2008). Así, podemos hablar de “autor ectópico” y de “obra ectópica” como expresiones relacionadas con la literatura ectópica.

În istoria literaturii universale sînt extrem de numeroase exemplele de autori ce au scris și scriu în arii geografice diferite față de cele în care s-au născut. În directă legătură cu această realitate socio-culturală, se consideră ca fiind extrem de important de observat condițiile, circumstanțele și particularitățile fiecărui caz de literatură ectopică. În acest mod, se pot identifica aspecte ale «dislocării lingvistice și culturale» proprii fiecărei situații în parte. Două exemple în acest sens pot fi poetul spaniol Emilio Prados (1899-1962), un «autor ectopic» în limba sa

maternă într-o țară gazdă unde se vorbește aceeași limbă (în Mexic între 1939-1962), în timp ce romancierul britanic Kazuo Ishiguro, născut în Japonia în 1954, este un «autor ectopic» în limba țării gazdă (în Regatul Unit din 1960). Ca atare, au fost evidențiați diverși parametri prin care se disting diferitele forme de literatură ectopică (Albaladejo, 2011:143-144): relația socio-politică și culturală dintre țara de origine și țara gazdă, distanța fizică și de asemenea diferențele socio-culturale dintre țara de origine și cea de adopție, relația dintre limba maternă și limba adoptată, schimbarea naționalității/dubla cetățenie, vârsta «dislocării lingvistice și culturale», conexiunea dintre emitent și receptor.

În lumina celor expuse, în prezenta lucrare se remarcă trei destine românești ce au ales limba spaniolă - o limbă «dobândită» - ca mijloc de viață și expresie artistică. Ioana Gruia, Mihai Gane și Alina Diaconu născuți în spațiul geografic, lingvistic și cultural românesc regăsesc în limba spaniolă un al doilea cămin, un teritoriu nou de vitalitate și bogăție literară.

2. Ioana Gruia

Printre vocile artistic-literare ce trăiesc și scriu în afara granițelor României se aude și se ascultă **Ioana Gruia** (1978, București), „această poetă fină, senină, elegantă, de origine română, stabilită în Granada”. Aprecierea profesorului și scriitorului spaniol Fernando Aramburu vine odată cu lectura volumului de poezii *Carrusel* (*Carousel*), volum recunoscut în 2015 în spațiul iberic cu prestigiosul *Premiu de Poezie Emilio Alarcos*. În Spania din 1997, Ioana Gruia devine cercetătoare și profesoară de teorie literară și literatură comparată la Universitatea din Granada. Își dezvoltă și armonizează cariera academică scriind și publicând în limba spaniolă poezii, romane și eseuri. Cu *Otoño sin cuerpo* (*Toamnă fără trup*) este, în 2002, finalistă a *Premiului de Poezie Federico García Lorca* ca mai târziu, în 2011, să fie distinsă pentru textul poemat *El sol en la fruta* (*Soarele în fruct*) cu *Premiul Andalucía Tînără*. Ca romancieră, atrage atenția în 2013 cu titlul *La vendedora de tiempo* (*Vînzătoarea de timp*), o carte pentru care primește recenzii elogioase din partea unor personalități renumite din sfera literaturii în limba spaniolă cum sunt Luis García Montero sau Fernando Iwasaki. În 2016, *El expediente Albertina* (*Dosarul Albertina*) este primit și aclamat cu *Premiul Internațional Tiflos* pentru roman. Sunt de remarcat, de asemenea, propunerile eseistice ale Ioanei Gruia - în 2009, *Eliot y la escritura del tiempo en la poesía española contemporánea* (*Despre Eliot și timp în poezia spaniolă contemporană*) și în 2015 *La cicatriz en la literatura europea contemporánea* (*Cicatricea în literatura europeană contemporană*) - eseuri în care autoarea identifică teme și expune analize

profunde și complexe despre construcții literare în lumina unui context filozofic și socio-politic.

Insertia totală în lumea limbii și literaturii spaniole o face pe Ioana Gruia să își plăsmuiască un nou univers prin care își exteriorizează sensibilitatea, forța de sugestie și pasiunea. Încadrându-se în linia autorilor ce aleg limba de adopție ca modalitate introspectivă de expresie, Ioana Gruia dezvăluie o selecție tematică ce caracterizează, în general, literatura ectopică: căutarea identității, conștiința alterității, dorul și amintirile, experiențele și emoțiile trăite departe de casă (îndoieli și temeri, melancolii și speranțe). Temă majoră, identitatea este salvată prin remodelare, dar și prin nevoia constantă de recunoaștere a unui nume de botez românesc (Ioana) în ciuda trecerii timpului departe de rădăcini și deci a unei inevitabile reinventări a memoriei:

<i>SI TÚ ME LLAMAS IOANA</i> (<i>El sol en la fructa</i>)	<i>DACĂ TU MĂ CHEMI IOANA</i> (<i>Soarele în fruct</i>)
Si tú me llamas Ioana con la misma voz que dice amor mío, soy bella y luminosa, reconozco mi cuerpo, la casa, los objetos, entre palabra y palabra. Pero si dejas de llamarme Ioana con la misma voz que dice amor mío mi cuerpo no sabrá quién es Ioana, me quedará sin casa, sin objetos, sin belleza, sin luz y sin palabras.	Dacă tu mă chemi Ioana cu aceeași voce care spune iubirea mea, sunt atrăgătoare și luminoasă, îmi recunosc trupul, casa, obiectele, între cuvânt și cuvânt. Dar dacă nu mă mai chemi Ioana cu aceeași voce care spune iubirea mea trupul nu va mai ști cine e Ioana, voi rămâne fără casă, fără obiecte, fără frumusețe, luminează sau cuvinte.
<i>LA EXTRAÑA</i> (<i>El sol en la fructa</i>)	<i>STRĂINA</i> (<i>Soarele în fruct</i>)
Llamo a la puerta de la extraña que se asoma, dentro de mí, a la ventana de un pasadizo. Pero no me responde. Y me pregunto qué estancias une el pasadizo. Y a qué puerta estoy llamando.	Bat la ușa străinei care apare, înăuntrul meu, la fereastra unui coridor. Dar nu-mi răspunde. Și mă întreb ce camere unesc coridorul. Și la ce ușă bat.

Mostră de accente și nuanțe, lirica plină de nostalgie (“urmele unui animal pe zăpadă”) din volumul *Carrusel* (*Carusel*) arată, de asemenea, această căutare deplină a sinelui printr-un limbaj plin de idei și imagini, punți între spații și timp așa cum o mărturisește însăși poeta²:

² <http://www.ioanagruia.com/carrusel/>

El vértigo del carrusel enseña la ilusión y el desamparo. Conversar con la propia infancia implica descubrir las cicatrices que nos componen. Los temas que aparecen en *Carrusel* son la infancia en tanto que etapa incorporada a nuestra identidad de adultos, una identidad oscilante entre la celebración y el fracaso, la complejidad de lo femenino, la maternidad, el amor como salvación y también como fractura, el erotismo, la crueldad del mundo contemporáneo y los múltiples otros que habitan nuestra subjetividad

Vîrtejul caruselului ne învață iluzia și abandonul. A conversa cu propria copilărie implică a descoperi cicatricile care ne compun. Temele care apar în *Carusel* sunt copilăria ca etapă încorporată identității noastre de adulți, o identitate care oscilează între vitalism și conștiința eșecului, complexitatea femininului, maternitatea, iubirea ca salvare, dar și ca fractură, erotismul, cruzimea lumii contemporane și numeroșii ceilalți care trăiesc în interiorul nostru.

Alegerea limbii materne sau a celei «dobândite» drept instrument de comunicare îi indică în același timp și pe cititorii ce alcătuiesc un public atent și empatic. Din acest punct de vedere, în procesul constant de cunoaștere și autocunoaștere, Ioana Gruia caută un echilibru și își traduce textele din spaniolă în română, așa cum se ilustrează în continuare cu câteva dintre poeziile sale din *Carrusel* (*Carusel*):

<i>CARRUSEL</i>	<i>CARUSEL</i>
En los años noventa construyeron el carrusel dorado en Bucarest. La ciudad aprendía a divertirse, tímida y desconfiada todavía.	În anii nouăzeci au construit caruselul auriu în București. Orașul învăța să se distreze, încă timid și neîncredător.
Yo también aprendí en el tiovivo la embriaguez de un vértigo extranjero. Llegaba a ritmo de lambada y Jackson, de botella de Coca-Cola y Pepsi.	Am învățat și eu în carusel beția unei ameteți străine. Sosea pe ritmuri de lambada și Jackson, de sticle de coca-cola și pepsi.
Un mundo chispeante comenzaba y había que bailarlo muy deprisa. Subir al cielo rápido, mirarlo en la tristeza gris de los tejados.	O lume sclipitoare începea și trebuia să o dansăm în grabă. Să ne urcăm rapid în cer și să-l privim în tristețea gri a acoperișurilor.
No podía parar de dar más vueltas. Como si descubriera algún secreto, algún oculto don en la subida, para repetición de la alegría.	Nu mă puteam opri din învârteală. Ca și cum aș fi descoperit un secret, un dar ascuns în urcare, o pură repetiție a fericirii.
La ciudad se veía como siempre, en tonos apagados y brutales. Inmuebles feos, sombras con abrigos, todo seguía igual, pero lejano.	Orașul se vedea ca întotdeauna, în tonuri stinse și brutale. Clădiri urâte, umbre cu paltoane, totul era la fel, doar că departe.

Aprendí así las formas de espejismo
que la vida mantiene agazapadas,
como niñas que no quieren bajar,
saber de la embriaguez el desamparo.

Hoy no va nadie al carrusel, ya viejo,
pero yo me imagino aún sus giros.
Y mis instantes de alegría intensa
relumbran como el carrusel dorado

Am învățat așa formele mirajului,
pe care viața le păstrează ghemuite,
ca fete care nu vor să coboare,
să cunoască abandonul ameteții.

Azi nu mai merge nimeni la bătrânul
carusel,
dar eu mi-aduc încă aminte de rotirile
sale.
Și momentele mele de fericire intensă
strălucesc ca și caruselul aurit.

FUERA DE CAMPO
(Bucarest, 1972)

Aquí miras absorta a alguien o algo
que está fuera de campo.

Eres joven en esta vieja foto, madre,
pero tienes
la sonrisa cansada del fracaso.

Vives
en un país cruel e incomprensible.

El mundo está, lo sabes, en otra parte,
en un fuera de campo imaginario,
porque cualquier encuadre será siempre
igual de desolado.

Has aprendido ya que aquí no existe
ningún fuera de campo

PLAN ÎN AFARA CÂMPULUI
(București, 1972)

Aici privești îngândurată pe cineva sau
ceva
în afara câmpului.

Ești tânără în aceasă veche fotografie,
mamă,
dar ai
zâmbetul obosit al eșecului.

Trăiești
într-o țară crudă și de neînțeles.

Lumea se află, știi, în altă parte,
într-un plan imaginar în afara câmpului,
pentru că orice cadraj va fi mereu
la fel de dezolant.

Ai învățat deja că aici nu există
nici un plan în afara câmpului.

SUMMERTIME
EN EL PONT DES ARTS

Cuando sueño que voy a la deriva,
el saxo me rescata allá en el Pont des
Arts.

Igual que esos candados de amor que
hay en el puente,
tiran de mí los miedos hacia abajo.

Alguien toca despacio *Summertime*,
lo oigo desde el fondo de mi sueño.
Es verano otra vez y tú caminas
a mi encuentro en el Pont des Arts.

SUMMERTIME
PE PONTS DES ARTS

Când mă visez plutind în derivă,
saxofonul mă salvează pe Pont des Arts.

Ca lacătele de iubire de pe pod
trag fricile de mine în jos.

Cineva cântă încet *Summertime*,
îl aud din adâncul visului.
E vară din nou și tu vii
înspre mine pe Pont des Arts.

Șerpuită și fierbinte,
ca un aer de jarz,

<p>Enroscado y caliente, como un aire de jazz, el deseo me asalta, me arquea por encima de los miedos.</p> <p>Nadie escapa a sus sueños, tampoco a sus canciones.</p>	<p>dorința mă cuprinde, mă arcuiește pe deasupra fricii.</p> <p>Nimeni nu scapă de visele sale, nici de propriile cîntece.</p>
LA CASA POEMA	CASA POEM
<p>Me gustaría que habitaras este poema como habitas mi vientre, que fuera para ti una casa.</p> <p>Que la poesía fuera tu refugio.</p> <p>Tu madre habla todas las lenguas con acento extranjero y sabe que siempre hay algo de intemperie en los refugios, una fragilidad que te hará fuerte.</p> <p>Enciendo para ti la casa poema. En los inviernos que conocerás, ojalá te proteja y te caliente.</p>	<p>Aș vrea să trăiești în acest poem așa cum trăiești în burta mea, să fie pentru tine o casă.</p> <p>Să-ți fie poezia un refugiu.</p> <p>Mama ta vorbește toate limbile cu accent străin și știe că e mereu ceva nesigur în refugii, ceva fragil care-ți va da putere.</p> <p>Aprind pentru tine casa poem. În iernile pe care le vei cunoaște sper să te protejeze și să te încălzească.</p>
ALGUIEN AL OTRO LADO	CINEVA DE CEALALTĂ PARTE
<p>Una niña muy seria, en la antigua avenida de mi infancia, me visita en los sueños. ¿Qué has hecho de mi vida?, me pregunta.</p> <p>No sé qué responderle. Sólo sé que estoy al otro lado de la calle, que la niña no logrará alcanzarme.</p> <p>Algo lo impedirá: la cautelosa sombra del silencio, o la frontera súbita del miedo.</p> <p>Algún día sabré qué responderle. Tal vez no vuelva nunca, tal vez lllore. Tal vez nos convirtamos en pasaje, y yo seré su sueño: alguien que no recuerda su pasado, con la memoria sólo del futuro.</p>	<p>O fetiță tăcută, în vechiul bulevard al copilăriei, îmi apare în vise. Ce-ai făcut cu viața mea? mă întreabă.</p> <p>Nu știu ce să răspund. Știu doar că acum mă aflu de cealaltă parte, că nu va reuși să mă găsească.</p> <p>Ceva o s-o împiedice: umbra prudentă a tăcerii sau brusca limită a fricii.</p> <p>Într-o zi voi ști ce să-i răspund. Poate nu se va întoarce niciodată, poate va plânge. Sau ne vom transforma într-un pasaj, eu voi fi visul ei: cineva care nu-și amintește de trecut, și are doar viitorul în memorie.</p>

Alguien que necesitará saber si ha aprendido ya a perdonarme.	Cineva care va trebui să știe dacă a învățat deja să mă ierte.
---	--

EL SEGUNDO PAÍS

A DOUA ȚARĂ

<i>Un hijo es el segundo país donde nacemos</i> Luis García Montero	<i>Un copil e a doua țară în care ne naștem</i> Luis García Montero
Busco tu mano en la noche, tu minúscula mano, tu mano de bebé, talismán mío, para escapar de oscuros pensamientos.	Îți caut mâna în noapte, mâna ta minusculă, mână de bebeluș, talismanul meu, ca să scap de întunecate gânduri.
Del alba de los días laborables. De la aterida sombra de su ausencia. De los pliegues nocturnos donde aguarda, cada vez más seguro de sí mismo, cruel en su mansedumbre, el fracaso, con su inquieto latir de animal preso.	De zorii zilelor de lucru. De înfrigurata umbră a absenței lor. De nocturnele colțuri unde așteaptă, tot mai sigur de el, eșecul, cu zvîcnirea sa neliniștită, de animal captiv.
Tú sonríes dormida. Me esperas del lado luminoso de la noche.	Tu surîzi în somn. Mă aștepți de partea luminoasă a nopții.
Y ya no tengo miedo. Me proteges.	Și nu mai îmi e frică. Tu mă aperi.

CADÁVERES LLEGARON A LA PLAYA

CADAVRELE AU AJUNS PE PLAJĂ

Cadáveres llegaron a la playa.	Cadavrele au ajuns pe plajă.
Todo estaba tranquilo: el mar en calma, los niños con juguetes, los bañistas absortos en sus sueños, en la pereza azul de los veranos, en el golpe apacible de las olas, en su rumor de vagas lejanías.	Totul era calm: marea liniștită, copiii cu jucării, înotătorii duși pe gânduri, concentrați în lenea albastră a verii, în pașnica mișcare a valurilor, în murmurul vagilor depărtări.
Los cuerpos irrumpieron de repente: trozos de carne muerta, descompuesta en medio del sopor, de la aventura que prometía el mar.	Corpurile au apărut dintr-odată: bucăți de carne moartă, descompusă în mijlocul toropelii, al aventurii promise de mare.
Los rodearon todos: los niños con juguetes, los bañistas, policías y médicos movidos por un afán inútil de hacer algo.	Toți i-au înconjurat: copiii cu jucării, înotătorii, polițiști și medici îndemnați de o voință inutilă de a face ceva.

<p>Un niño tocó un cuerpo. Luego empezó a llorar. Es la primera vez que ve la muerte, dijo su madre mientras lo alejaba. Su llanto contagió a los otros niños, pequeño coro de tragedia griega.</p> <p>Negros, lustrosos como el mar, los cuerpos sin culpa y ya sin <i>hybris</i>, hoy parecen las víctimas de un turbio sacrificio.</p> <p>Y es la playa un altar improvisado. Pero, ¿quién ofició la ceremonia?</p>	<p>Un copil atinse un corp. Apoi începu să plîngă. E prima dată când vede moartea, spuse mama sa în timp ce-l îndepărta. Plânsul său îi molipsi pe alți copii, mic cor de tragedie greacă.</p> <p>Negre, lucioase ca marea, corpurile, fără vină nici <i>hybris</i>, par acum victimile unui tulbure sacrificiu.</p> <p>Iar plaja e un altar improvisat. Dar cine a oficiat ceremonia?</p>
ESTACIÓN ABANDONADA	STAȚIE PĂRĂSITĂ
<p>Un banco, un reloj, hierbajos. Un grafiti estridente. Pájaros a lo lejos.</p> <p>Se trata de un lugar fuera del tiempo. Ya nadie espera a nadie en ese banco, pero la espera existe en cada objeto.</p> <p>El tren no se detiene, la imagen dura sólo unos segundos. Lo suficiente para comprender que lo que nos espera a fin de cuentas es siempre una estación abandonada.</p>	<p>O bancă, un ceas, bălării. Un grafiti strident. Păsări în depărtare.</p> <p>E un loc în afara timpului. Nimeni nu așteaptă pe nimeni aici, dar așteptarea există în fiecare obiect.</p> <p>Trenul nu se oprește, imaginea durează doar câteva secunde. Suficient însă pentru a înțelege că ce ne-așteaptă pînă la urmă este mereu o stație părăsită.</p>
UNA FORMA DE BONDAD	O FORMĂ DE BUNĂTATE
<p>To have been loved once by someone - surely There is a permanent good in that, Even if we don't know all the circumstances Or it happened too long ago to make any difference. John Ashbery</p> <p>Tardaste mucho tiempo en descubrirlo, y entonces aquellos versos de Ashbery te dieron la razón.</p> <p>Miras por la ventana: un cielo blanco y duro, unos tejados sucios,</p>	<p>To have been loved once by someone - surely There is a permanent good in that, Even if we don't know all the circumstances Or it happened too long ago to make any difference. John Ashbery</p> <p>Ți-a luat mult timp să-ți dai seama, și atunci acele versuri de Ashbery ți-au dat dreptate.</p> <p>Privești pe fereastră: un cer alb și sever, acoperișuri triste, nici urmă de bunătate în peisaj.</p>

ni rastro de bondad en el paisaje. La luz entra a raudales, pero es una luz fría, deja sobre las cosas su pátina de hielo. Ya es tarde para todo. Estos objetos no te reconocen. Sin embargo, la cama desolada y la mesa vacía pueden contarte bien tal como fuiste: aquel antiguo amor desmesurado, aquellos alimentos para el cuerpo. La soledad no enseña casi nada, sólo a medir el tiempo, cómo se hinchaban los días de aspereza, cuánto se tarda en fracasar. Y la punzada de un saber ya inútil: la poesía es confirmar la vida y el amor, una forma de bondad.	Lumina intră din plin, dar este rece, își lasă peste lucruri patina înghețată. Acum e târziu pentru tot. Aceste obiecte nu te recunosc. Și totuși, patul dezolant și masa goală pot povesti bine cum erai: acea dragoste veche, acele alimente pentru corp. Singurătatea nu învață nimic, doar a măsura timpul, cum se umflu zilele de gust acru, cât mai durează până la eșec. Și împunsătura unei lucidități tardive: poezia e o confirmare a vieții și dragostea, o formă de bunătate.
--	--

Carrusel (Carusel)
Gruia (2016, 2018)

Prin ceea ce scrie visând, Ioana Gruia propune un limbaj poetic oglindă a unor trăiri și experiențe filtrate mereu printr-un tumult al emoțiilor, ideilor și gândurilor dezvăluite prin imagini. Cu accente realiste pregnante și în același timp duioase, poezia Ioanei Gruia se transmite tulburător creând-se ceea ce poeta numește a fi „o formă de bunătate”, o apreciere pusă în lumină și de publicista și criticul de artă Magda Cîrneci în recenziile sale din aprilie 2020, la ediția în limba română a volumului *Carusel*:

Poezia pe care o scrie Ioana Gruia este caracterizată de claritate și economie a mijloacelor, de simplitate și delicatețe. Într-o evidentă descendență realistă, poezia aceasta nu se aseamănă cu producția poetică tânără care se scrie din 2000 încolo în România. Nu e minimalistă și nici mizerabilistă, nu merge pe explorarea dură a agresivității și urâtului, a sexualității exhibate și a imundului, deși nu refuză cu totul aceste fațete ale realității. *Carusel* pleacă de la micile sentimente, de la viața cotidiană, de zi cu zi, pentru a-i alchimiza poetic dulceața și suferința, ridicându-le la o anume generalitate umană. Poezia aceasta impresionează printr-o delicatețe profundă - sau invers, printr-o profunzime delicată, care, chiar dacă nu sare în ochi, rezistă bine în timp și are o rezonanță constantă. Pentru Ioana Gruia, poezia, ca și iubirea, e o formă de bunătate care poate răscumpăra tot greul dificil, inexorabil, irevocabil al existenței. Poezia, crede Ioana Gruia, e o inflorescență rară și o confirmare superioară a Vieții. (Cîrneci 2020)

3. Mihai Gane

Mihai Gane (1993, Lerești) dăruiește un lirism ce cucerește fulgerător sensibilitatea proprie, atât spațiului iberic, cât și a celui din țările de limbă spaniolă din America. De la vârsta de 9 ani în Madrid, descoperă și învață de la profesorul Rafael Ávila García cuvintele, sintaxa, ritmul, cadența, sonoritatea și mirajul limbii spaniole. Și astfel, îndrăgostindu-se de o lume îndepărtată și complet diferită de cea a copilăriei de lângă Munții Carpați, se reconstruiește și își salvează identitatea printr-o poezie pe care o împărtășește cu generozitate prin intermediul formelor de comunicare specifice timpului prezent - rețelele de socializare (Facebook, Twitter, Instagram). Circumscrișă criteriilor de clasificare a literaturii ectopice sau de «dislocare lingvistică și culturală», creația literară a lui Mihai Gane în limba spaniolă se simte naturală, nealterată de reguli și norme din limba maternă („...a scrie în spaniolă înseamnă a atinge cuvintele. A face asta în română înseamnă a le zgîria”). Fără un contact direct și constant cu literatura română, poetul ectopic se adaptează și își găsește drum prin limba de adopție, un drum «apt» și compatibil cu propria-i personalitate și sensibilitate. În aceeași linie critică, Tomás Albaladejo Mayordomo (2011:150) subliniază:

Cuestiones como la del contexto de producción y el contexto de recepción de la obra, la del código o lengua en la que la obra es escrita, la de la conexión entre autor y receptor, etc. están situadas en el ámbito del *aptum* y son altamente sensibles a hechos como el que el autor escriba en un lugar que no es el propio o que utilice una lengua distinta de su lengua materna.

Cu un limbaj simplu, direct, al vorbitorului de rînd, dar în același timp delicat, reflectînd o intuiție și înțelegere afectivă a realității înconjurătoare, Mihai Gane cîștigă prestigiu, notorietate și devine un poet consacrat după ce, în 2016, cel mai mare grup editorial *Penguin Random House* îi publică *Con tal de verte volar (Doar ca să te văd zburînd)* și, în 2018, *Ahora que ya bailas (Acum că dansezi deja)*, volume de versuri vândute în zeci de mii de exemplare în Spania, Mexic, Ecuador, Columbia, Costa Rica, Paraguay, Bolivia, El Salvador, Guatemala. Dublu licențiat în Drept și Administrarea Afacerilor, Mihai Gane alege fără ezitare calea literaturii «vindecătoare de suflete», în 2017 fiind nominalizat la *Premiul Național de Poezie* din Spania. În 2019, își face cunoscut primul roman, *Cuando seas mayor (Cînd o să te faci mare)*, o poveste autobiografică despre dezrădăcinare, disperare, luptă, speranță, identitate și vis. Acela de “a readuce la viață iubirea pentru cărți”. Iar din toamna anului 2020, *La piel en los labios (Pielea de pe buze)*, la aceeași faimoasă editură, este o nouă încercare poetică prin care Mihai Gane se oferă, “ne caută și vrea să ne atingă”.

Căutând „magia aceea dintre scriitor și cititor”, poetul mărturisește că scrie despre:

...dragoste, despre despărțire și poezie socială (despre feminism, despre imigrație). Mă inspir din trăiri, din tot ce se întâmplă în jurul meu. Deschid ochii și am nevoie de sentimente noi. Nu prea știu să zic “nu”, așa că presupun că și aventura este un factor important în scrierile mele. (Axinescu 2019)

Fiirec, poezii precum *1718, Desamor a distancia* (*Des-dragoste la distanță*), *En otro cuerpo* (*În alt corp*) sînt cîteva exemple desăvârșite:

1718	1718
<p>A pesar de no poder tocarte ni ver cine juntos. A pesar de esta distancia indeseada, que me lleva a querer cogerme un vuelo cada minuto que te pienso. A pesar de tener tus fotos para ir tirando de los días. A pesar de que no puedo leerte todos los libros que quiero. Aunque tenga frío en primavera, aunque me pregunten por ti y ponga cara de echarte de menos, aunque ya no tenga tu olor impregnado en mis camisas ni tu ropa en el suelo de mi cuarto. A pesar de que el vino no sea para dos, aun cuando quiero que me cuentes tu vida mientras nos perdemos por Madrid, aunque sepa la exactitud de tus lunares y me muera por descubrirte algo nuevo, aunque quiera morderte la oreja y decirte cosas prohibidas. A pesar de este quiero tan montaña, de este no puedo tan viento, a pesar de todo ello, 1718 kilómetros, nunca, estuvieron tan cerca.</p>	<p>Chiar dacă nu pot să te ating nici să vedem filme împreună. În ciuda acestei distanțe nedorite, care mă împinge să vreau să urc într-un avion în fiecare clipă cînd mă gîndesc la tine. Chiar dacă am pozele tale și cu ele pot să mai trec peste cîteva zile. Chiar dacă nu pot să îți citesc toate cărțile pe care le doresc. Deși îmi este frig în primăvară, chiar dacă mă întreabă lumea despre tine și pe fața mea se așează un dor, deși cămășile mele nu mai au mirosul tău, nici hainele tale nu mai sunt pierdute pe podeaua din dormitorul meu. Chiar dacă vinul nu este pentru doi, chiar și cînd vreau să-mi zici despre tine în timp ce ne pierdem prin Madrid, deși îți știu forma exactă a alunițelor și tînjesc să-ți mai descopăr ceva nou, deși aș vrea să îți mușc urechea și să îți spun lucruri interzise. Deși există un 'vreau' cît un munte, un 'nu pot' din ce în ce mai prin vînt, în ciuda tuturor acestor lucruri, 1718 kilometri nu mi-au fost, niciodată, atît de aproape.</p>
DESAMOR A DISTANCIA	DES-DRAGOSTE LA DISTANȚĂ
<p>Reviso la pantalla del teléfono cada pocos minutos y no veo ningún mensaje tuyo. No sé qué estarás haciendo</p>	<p>Privesc ecranul telefonului o dată la cîteva minute și nu văd nici un mesaj de-al tău. Nu știu ce faci</p>

si es que estás haciendo algo.
Me gustaría leer
que tienes ganas de verme,
que me echas de menos,
que te tocas pensando en mí;
- es decir, todo aquello que yo hago,
cada día -,
pero no veo ningún mensaje
tuyo
y debo aceptar
que en ese silencio de palabras
es cuando se termina el amor.

EN OTRO CUERPO

Te deseo lo mejor.

Ojalá encuentres en otro cuerpo
lo que yo no supe mostrarte.

Ojalá que las cosas te salgan bien,
y sobre todo ojalá que te quieran
como tú quieres,
es decir, desordenado e intenso,
ese amor de película francesa,
con su drama y su llanto,
pero con final feliz, al fin y al cabo.

Ojalá que tus planes se cumplan,
que tengas tus hijos como los sueñas,
y te mudes donde siempre has querido,
que llenes tu casa de libros y cine
y gente para no sentirte sola,
que vuelvas a París
y que no me recuerdes ni un instante.

Te deseo a alguien que llegue hasta tu
altura,
tanto que se sorprenda cada día
de la montaña de mujer que eres.
Que busque en ti por el placer de buscar,
como aquel que sabe del tesoro
pero no quiere encontrarlo.

Que no quiera cambiar ni un centímetro
de ti,
que ame tus errores
-pero no en silencio-,
y comprenda y respete tus heridas
sin pretender curarlas,

nici măcar nu știu dacă faci ceva.
Mi-ar plăcea să citesc
că îți dorești să mă vezi,
că îți este dor de mine,
că atunci când te atingi te gândești la
mine;
- adică lucruri pe care eu le fac
în fiecare zi -,
însă nu văd nici un mesaj
de-al tău
și trebuie să accept
că exact acolo în tăcerea ta
e când se termină dragostea.

ÎN ALT CORP

Îți doresc să-ți meargă bine.

Să găsești în alt corp
ceea ce eu nu am știut să îți arăt în al
meu.

Îți doresc ca toate lucrurile să-ți iasă
bine,
să găsești pe cineva să te iubească
așa cum iubești tu,
adică dezordonat și intens,
dragostea aceea de film franțuzesc,
cu o dramă plină de lacrimi,
dar fericită, într-un sfârșit.

Sper să ți se îndeplinească și planurile
de-a avea copii,
să te muți în casa în care mereu ai visat
și să o umpli cu cărți și filme
și lume ca să nu te simți singură
vreodată,
și să te întorci la Paris
și să nu te gândești nici o clipă la mine.

Îți doresc pe cineva care să ajungă la
înălțimea ta, adică pe un vîrf de munte
la fel de mare ca libertatea.
Să caute în tine pentru plăcerea de a
căuta,
ca acel care caută comoara
fără să vrea să o descopere.

Să nu aibă nici cea mai mică intenție
de a schimba vreun centimetru din tine,
să îți iubească erorile - dar nu în tăcere -,

que acepte que siempre tendrás
la última palabra y que no te la quite
de la boca
porque justo ahí está tu fuerza.

Te deseo que no pierdas nunca esa magia
que tiene el carácter
cuando las uñas se clavan en la piel.

Ojalá que te entienda, nena.
Tú siempre me dijiste que yo no sería
capaz
y tenías razón.

Pero no te diste cuenta
de que precisamente por eso te quería.

Ojalá que des con quien siempre te tenga
hambre,
que te lama tanto que encuentre nuevos
sabores
en su lengua,
que disfrute tu piel, tus fantasías, tu
sexo,
y sepa que por encima
de los cien cuerpos que tendrás
discretamente,
también necesitas un alma
dispuesto a dejarse comer.

Te deseo, pues,
el amor de tu vida,
porque no se me ocurre mejor forma
de despedirme,
y que esta vez seas tú quien comprenda
hasta qué punto
llegué a quererte.

să înțeleagă și să-ți respecte rănilor
fără să pretindă să le vindece,
să accepte că mereu o să ai
un ultim cuvânt pe buze
și să nu vrea să te lase fără el
pentru că acolo este puterea ta.

Îți doresc să nu pierzi niciodată magia
aceea
pe care o ai în caracter, semănătoare
cu unghiile care se înfig în piele.

Îți doresc să te înțeleagă.
Tu mereu mi-ai spus că eu nu voi fi în
stare
și aveai dreptate.
Dar nu ți-ai dat seama
că tocmai de asta te iubeam.

Să dai de cineva căruia să îi fie mereu
foame de tine,
să te guste atât de mult încât
limba lui
să descopere noi gusturi,
să se bucure de pielea ta, fanteziile tale,
sexul tău și să știe că mai presus
de însutite trupuri ce-ți vor sta alături
discret,
ai nevoie și de un suflet
dispus să fie devorat.

Îți doresc, deci,
dragostea vieții tale,
o fac pentru că n-am găsit o formă mai
bună
de a-mi lua la revedere
și de data asta să înțelegi și tu
cât de mult
te-am iubit.

La piel en los labios
(Gane 2020)

4. Alina Diaconu

Alina Diaconu (1946, București) este o scriitoare de renume ce trăiește de la vârsta de 14 ani în Buenos Aires (Argentina). Cu o largă recunoaștere în mediile socio-culturale din această țară, creează în limba spaniolă ficțiune, cronici, aforisme și poezie, printre mentorii săi numărându-se gânditori români ce au atins eternitatea: Mircea Eliade, Emil Cioran și Eugen Ionescu. Traducându-le operele în limba spaniolă, Alina

Diaconu este considerată ambasadoarea spirituală a culturii române în țara tangoului. Prezență constantă cu articole de opinie în revistele (*Cultura*, *Vigencia*, *Asuntos Culturales*, *Vuelta Sudamericana*) și ziarele principale din Argentina (*Clarín*, *La Nación*, *La Prensa*, *Perfil*, *La Gaceta*), Alina Diaconu publică și literatură (romane, povestiri, poezii), multe dintre cărți circulând în lume nu numai în limba spaniolă, dar și traduse în română, franceză, engleză, italiană. Dintre titlurile cele mai cunoscute se remarcă: romanele *La Señora* (Doamna) în 1975, *Buenas noches Profesor* (Noapte bună, domnule Profesor) în 1978 (volum premiat cu Mențiunea de onoare a Societății Scriitorilor Argentinieni), *Enamorada del muro* (Îndrăgostită de zid) în 1981, *Cama de ángeles* (Pat de îngeri) în 1983, *Los ojos azules* (Ochii albaștri) în 1986, *El penúltimo viaje* (Penultima călătorie) în 1989 (roman distins cu premiul Meridianul de argint), *Los Devorados* (Devorații) în 1992, *Una mujer secreta* (O femeie misterioasă) în 2002, *Avatar* (Avatar) în 2009; volumul de nuvele din 1995 *¿Qué nos pasa, Nicolás?* (Ce ni se întâmplă, Nicolae?); cărțile de poezii *Intimidades del ser* (Intimitățile ființei) în 2005, *Poemas del silencio* (Poemele tăcerii) în 2007, *Aleteos* (Bătăi de aripă) în 2015, *Rosas del desierto* (Trandafiri ai deșertului) în 2019. Voce singulară, de înaltă erudiție, Alina Diaconu se exprimă și se destăinuie prin gânduri, idei și reflecții cuprinse, de asemenea, în cărți de interviuri, eseuri, note și aforisme. Astfel, în 1998 publică *Preguntas con Respuestas* (Întrebări cu răspunsuri - interviuri cu Emil Cioran, Eugen Ionescu, Jorge Luis Borges, Alberto Girri și Severo Sarduy) și *Calidoscopio. Notas acerca del amor, el poder, el tiempo y otros espejimos* (Caleidoscop. Note despre dragoste, putere, timp și alte iluzii). În 2009, propune un *Ensayo General* (Eseu General), iar în 2016, se prezintă publicului literar cu o carte de aforisme, *Relámpagos - Máximas y Mínimas* (Străfulgerări - Maxime și Minime), urmată în 2017 de *Gritos y susurros - 30 años de argentinidad* (Strigăte și șoapte - 30 de ani de argentinitate), o selecție de articole publicate în presa argentiniană. Legat de opera Alinei Diaconu, demn de semnalat este volumul de critică apărut în 1993 - *Utopías, ojos azules y bocas suicidas: la narrativa de Alina Diaconu* (Utopii, ochi albaștri și guri sinucigașe: narativa Alinei Diaconu) - volum alcătuit de către profesoarele Ester Gimbernat González (Universitatea de Stat din Colorado, SUA) și Cynthia Tompkins (Universitatea de Stat din Arizona, SUA).

Și în cazul acestei sensibile autoare tematica scrierilor sale corespunde pe deplin cu acele conținuturi proprii literaturii ectopice, sunt teme prin care Alina Diaconu vorbește în limba spaniolă și pe unde nostalgice despre îndepărtări, tăceri și destin, iluzii, enigme și himere, existență și sensuri, iubire și revisări. O tematică mereu în directă relație cu starea de spirit a celor ce o citesc, o creație prin care se destăinuie imaginația tânără, deschisă, dinamică și entuziastă a unei «devoratoare de cărți»:

Soy y seré una devoradora de todo tipo de libros: desde las biografías hasta los de poesía, desde los ensayos hasta los de aforismos, desde los libros de filosofías orientales hasta los de autoayuda. A estas alturas, creo que no hay reglas para escribir bien, sino para mejorar lo que ya se trae como legado, apuntalando una buena idea, algo interesante para compartir. (Diaconu 2012)

În concordanță cu un crez artistic, textele lirice propuse mai jos din volumul *Poemele tăcerii* (*Poemas del silencio*) sunt poeme dintr-un suflet în căutarea contemplării, frumuseții, stilului și unicității:

LA OTRA HISTORIA

Toda nuestra vida se va
con esta vida.
Nuestros amuletos,
nuestros amores,
las euforias volátiles,
las hondas desesperanzas,
la infancia toda
con toda su polifonía.
Los manjares preferidos,
los libros y los héroes
y los maestros
y los viajes por
la ancha geografía del mundo
y los silencios,
la música sagrada,
las sonrisas de las diosas,
y, por supuesto, la escritura.
Todo se va cuando nos vamos,
Todo esto.
Lo que sobrevendrá será
¿quién sabe?
Probablemente otra historia,
nunca ésta.
Como dicen los iluminados
¿será una historia de paz,
de libertad y de sapiencia?...
¿Acaso, por fin, el amor eterno?
Sea cual fuere, será otra historia.
Y a esta nueva historia
la llamaremos Muerte.

ACOMPANIAMIENTO

¿Quién dijo
que estamos solos?
¿Y las nubes,
y el sol,
y las palomas?

¿Qué son?
¿Y los árboles,
y la lluvia,
y el viento?

¿Quién dijo
que estamos solos?
¿Y las mariposas,
y los ángeles,
y los dioses,
y las diosas,
y el silencio colmado
de presencias?

¿Quién dijo
que estamos solos?

ACEPTACIÓN

¿Cómo aceptarlo todo
sin resistir?
¿Cómo fluir con la corriente
sin usar lo que creemos es
nuestra preciada voluntad?
¿Cómo dejar que las cosas sean
no como nosotros las queremos?
¿Cómo sustituir
terquedad por flexibilidad,
imposición por aceptación,
sin que eso sea renuncia?
¿Cómo existir sin esfuerzo?
¿Cómo abandonar la lucha
que nos posibilita
una vana sensación de triunfo?
¿Cómo soltar
la idea de cambiarlo todo
a nuestro antojo
e intentar cambiarnos nosotros
a nosotros mismos,

olvidando la propuesta
de cambiar el afuera?

Acaso la respuesta
a tanto interrogante
sea entender que esas son
las causas de la ira
y que su supresión es suprimir
a ese arremolinado enemigo.

MAÑANA

Entreveo mi ocaso
en este mundo,
haciendo
vida
contemplativa.
Podría ser
frente al mar,
o a un lago
o a un cerro nevado.
La elección estaría
en Quien elige.
El Universo
sabe lo que hace,
pero también escucha
los deseos.
No tengo miedo ya,
confío.
Intentaré explorar
la anteúltima
instancia.

JARDINES SECRETOS

Todo es vibración
de elixires,
néctar
de dicha,
por desdicha
no dicha,
ya que la palabra
naufraga.

EL MONJE ZEN

No se pueden hacer
dos cosas
al mismo tiempo.
Clavada en mí
estaba

la búdica mirada
del monje Zen.
Una cosa por vez,
claro está.
No puedo tomar café
y leer el diario.
Ni mirar el mar
mientras escucho
a Shaina Noll.
No se pueden hacer
dos cosas
al mismo tiempo.
Lo que me quería decir
el monje Zen
es que no debía
estar tomando apuntes
mientras él hablaba.
No era por él
ni por su “yo” renunciado,
era por mí
y una mayor claridad.
Sí. No.
No se pueden hacer
dos cosas
al mismo tiempo,
ni tres, ni cuatro.
Vivimos desenfocados,
fragmentados,
distráidos,
multifacéticos,
disociados,
atolondrados,
queriéndolo hacer todo,
sin hacer bien nada.

Poemas del silencio/ Poemele tăcerii
(Diaconu 2007)

5. Bibliografie

- Albaladejo Mayordomo, Tomás. (2011). "Sobre la literatura ectópica," In: Adrian Bieniec, Szilvia Lengl, Sandrine Okou, Natalia Shchylebska (eds.), *Rem tene, i verba sequentur! Gelebte Interkulturalität. Festsschrift zum 65. Geburtstag des Wissenschaftlers und Dichters Carmine/Gino Chiellino*, Dresden, Thelem, pp. 141-153.
- Axinescu, Ionuț. (2019). "Miguel Gane, poetul de origine română considerat o "senzație literară" în Spania și în America Latină," interviu *Viitorul României*, <https://viitorulromaniei.ro/%202019/08/09/miguel-gane-poetul-de-origine-romana-considerat-o-senzatie-literara-in-spania-si-in-america-latina/>
- Cîrneai, Magda. (2020). „Ioana Gruia - poezia ca formă de bunătate”, *Observator Cultural*, nr. 1010, <https://www.observatorcultural.ro/%20articol/ioana-gruia-poezia-ca-forma-de-bunatate/>
- Diaconu, Alina. (2007). *Poemas del silencio*. Buenos Aires: Lumiere.
- Diaconu, Alina. (2012). "La esencia desnuda de un escritor," *La Nación* (Argentina). <https://www.lanacion.com.ar/cultura/la-esencia-desnuda-de-un-escriptor-nid1456623/>
- Firan, Florea. (2018). „Alina Diaconu”, *Scrisul Românesc*, 4 (176): 1-3.
- Gane, Miguel. (2020). *La piel en los labios*. Madrid: Aguilar.
- Gruia, Ioana. (2015). *Soarele în fruct/El sol en la fructa* (traducere din limba spaniolă de Ioana Gruia). București: Editura Tracus Arte.
- Gruia, Ioana. (2016). *Carusel* (traducere din limba spaniolă de Ioana Gruia). Pitești: Editura Paralela 45.